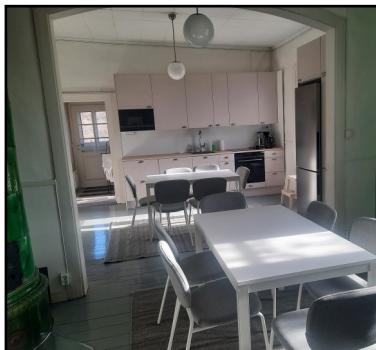

Nytt från Pargas hembygdsförening

Ordförandes hälsning/puheenjohtajan tervehdys

Museerna är öppna Museot ovat avoinna

Hembygdsmuseet
Kotiseutumuseo:
2.6.-30.8. ti-sö/su 11-16

Industrimuseet
Teollisuusmuseo:
2.7.-16.8. to-sö/su 11-16

Öppet hus, museibacken
*Avoimet ovet
museumäellä*
30.8. kl(o) 13-15

Lena Långbacka
tfn/puh: 040-556 9908
l.langbacka@parnet.fi

Sommaren är här och museet öppnar igen för säsongen den 2 juni. Jag är stolt och glad över vårt museum och lite extra nöjd över vårt nyrenoverade kök som nu är både fräscht och funktionellt. (på bilden till vänster)

Tack vare finansiering via Leaderföreningen I samma båt har vi haft möjlighet att fortsätta Ordenshemmets renovering enligt planerna. Under sommarsäsongen har vi paus i renoveringsarbetet för att kunna hålla öppet som vanligt och ge arbetsro till dem som ska jobba i huset. Nästa vinter är det dags att ta itu med den avslutande delen av projektet, dvs. stora salen.

Föreningens 100-årsjubileum år 2028 närmar sig och planeringsarbetet är i full gång. Vi jobbar också kontinuerligt med underhåll av fastigheter, trädgårdsarbete, evenemang, forskning, samlingar, produktutveckling, m.m. Det finns mycket att göra och behovet av talkojobbare är stort, eftersom mycket av det vi gör sker på frivillig bas.

Utan medlemmar, aktiva talkoarbetare, samarbetspartner och sponsorer är det inte möjligt att driva verksamheten. Ett stort tack till er alla!

Hoppas vi ses på museibacken!

Kesä on täällä, ja museo avaa jälleen ovensa kaudelle 2. kesäkuuta. Olen ylpeä ja iloinen museostamme ja erityisen tyytyväinen juuri kunnostettuun keittiöömme, joka on nyt sekä raikas että toimiva. (kuvassa vasemmalla)

Leader-yhdistyksen ”I samma båt” myöntämän rahoituksen ansiosta olemme voineet jatkaa päärakennuksen kunnostustöitä suunnitelmien mukaisesti. Kesäkauden aikana pidämme tauon kunnostustöissä, jotta voimme pitää museon auki normaalisti ja antaa työrauhaa niille, jotka tekevät töitä talossa. Ensi talvena on aika ryhtyä projektin viimeiseen osaan, eli pääsaliin.

Yhdistyksen 100-vuotisjuhla vuonna 2028 lähestyy, ja suunnittelutyö on täydessä vauhdissa. Työskentelemme myös jatkuvasti kiinteistöjen kunnossapidon, puutarhatöiden, tapahtumien, tutkimuksen, kokoelmien, tuotekehityksen jne. parissa. Tehtävää riittää, ja vapaaehtoistyöntekijöiden tarve on suuri, sillä suuri osa toiminnastamme tapahtuu vapaaehtoisvoimin.

Ilman jäseniä, aktiivisia vapaaehtoisia, yhteistyökumppaneita ja sponsoreita toiminnan pyörittäminen ei olisi mahdollista. Suurkiitos teille kaikille!

Toivottavasti nähdään museomäellä!

Sommarens utställningar i Ordenshemmet Kesän näyttelyt Ordenshemmet-talossa

2.6-30.8. Pricken över i:et-Dräkter och accessoarer till vardag och till fest/Piste i:n päällä-Asuja ja asusteita arkeen ja juhlaan **6.6 kl. 14 öppning/avajaiset**

18.8-30.8. Black Kaffinobox XXXVII utställning/ näyttely

Rundturer i stugorna på Gamla Malmen

ordnas i samarbete mellan Pargas hembygdsförening och Curatio i juli. Rundturerna ordnas med start från det Björkfeldtska huset Malmg. 6, må-fre kl. 11 och 14. I turen Björkfeldtska huset, Björkfeldtska stugan, Branddepån, Kyrkkvarterstugan och Ella Janssons. Pris 5 €, barn under 12 år gratis.

Kierrokset Vanhan Malmin mökeissä

järjestetään Paraisten kotiseutuyhdistyksen ja Curation yhteistyönä heinäkuussa. Kierrokset lähtevät Björkfeldtin talosta Malmink. 6, ma-pe klo 11.00 ja 14.00. Kierroksella käydään Björkfeldtin talossa, Björkfeldtin mökissä, palovarikolla, kirkkokorttelin mökissä ja Ella Janssonin talossa. Hinta 5 €, alle 12-vuotiaat ilmaiseksi.

Övrigt program/muuta ohjelmaa

Tisdag/tiistai 17.6 kl. 17-19

Trädgårdsdag/puutarhapäivä. Blomsterkransar, bastukvistar, växtfärgning/Kukkaseppeleet, saunavihdet, kasvien värjäystä.

Onsdag/keskiviikko 24.6 kl. 13-15

Barnens museidag. Gammaldags hantverk och sysslor Lasten museopäivä. Vanhanajan käsitöitä ja askartelua.

Onsdag/keskiviikko 24.6. kl. 12-16

"Black Kaffinobox XXXVII" Lådkamera-fotoevenemang/Laatikokameratapahtuma

Söndag/sunnuntai 30.8 kl. 13-15

Egentliga Finlands museidag. Öppet hus på museibacken/Varsinais-Suomen museopäivät. Avoimet ovet museomäellä

www.pargashembygdsmuseum.fi
www.facebook.com/Pargasmuseum
www.instagram.com/pargas_hembygdsmuseum/

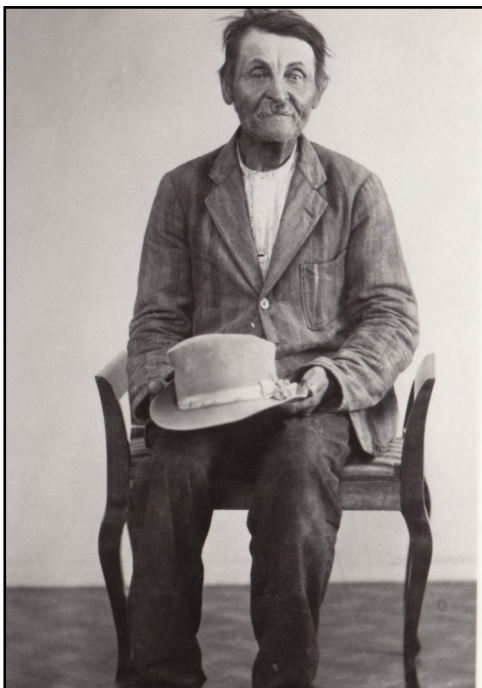
I Hallonblads fot- och hjulspår

Vilhelm Hallonblad föddes år 1871 som fiskar- och torparson på Kas-sor. Han hette först Johansson i efternamn men bytte senare namnet till Hallonblad, ett namn som han tyckte om. Hallonblad flyttade till Malmen, bodde på Kullasbacken och livnärde sig genom att transportera saker på sina kärror. Som "sakförare" förde han möbler, virke, lemonad, torgvaror mm. till olika ställen. Många gånger gick hans vandring från Malmen förbi vår museibacke i Parsby. Mångsysslare och hjälpsam som han var högg han ved och bar in vatten åt folk. Han köpte upp begagnade roddbåtar som han hyrde ut vid torget på Gamla Malmen. Han var också leverantör åt drogeri-handlaren Isak Segerström, "Gift-Isak", som utvecklat ett medel som kunde utrota väggloss. Det var sedan Hallonblad som utförde förgiftningarna i hemmen. I Pargas Kungörelser annonserade han under

"Upphittat" om saker han hittat och tagit till vara. Han skickade också alltid nyårshälsningar via tidningen. Man kan med fog kalla Hallonblad för en klok man, en verklig "knutfilosof". Han var idog, anspråkslös och omtyckt. Han var en stor barnvän och barnen samlades gärna kring honom och hans kärra. Ibland fick de åka med på kärran eller hjälpa honom med att skuffa den. Han gav barnen nya namn i rimmade verser. Äldre Pargasbor minns ännu idag när de som barn frågade: "Vad får jag för namn idag?" fick de svar såsom "Du som är så nätt från tå till topp, du får heta Rosenknopp. Du kommer som en sommarvind, jag tror du heter Rosalind. Du som är så glad och söt, du får heta Lingongröt". Hallonblad hade ett otroligt sifferminne. Han kom ihåg släktingars, vänners och kända personers födelsedatum. Ett annat drag hos honom var det vårdade språkbruket. Även

om han behärskade och talade Pargasdialekt talade han för det mesta högsvenska, särskilt med barnen och sina kunder; i Pargas kallas det att "denska". Han var en flitig kyrkobesökare och under många år satte han sig på "rajobänken" som var platsen baktill i kyrkan för de minst ansedda i socknen. Vilhelm Hallonblad avled 20.12 -51 genom en olyckshändelse, ett olyckligt fall nedför i källartrappan i åldringshemmet i Bläsnäs där han bodde det sista året. Slutligen några av Hallonblads bevingade rimmade uttryck. Hans kommentar om bolaget Pargas Kalk löd: "He ten bålaage, he har he ålaage, en e tjuuter fören e skjooter". Och om sina vandringar på ganska dåliga landsvägar: "Man stöoter sina fööter på rööter som man mööter".

Magnus Sundman

Vilhelm Hallonblad syntyi vuonna 1871 Kassorissa kalastajan ja torpparin poikana. Hänen sukunimensä oli alun perin Johansson, mutta hän muutti sen myöhemmin Hallonbladiksi, nimeksi, josta hän piti. Hallonblad muutti Malmille ja ansaitsi elantonsa kuljettamalla tavaroita kärryillään. Tavarankuljettajana -

Hallonbladin jalan- ja pyöränjäljissä (tiivistelmä)

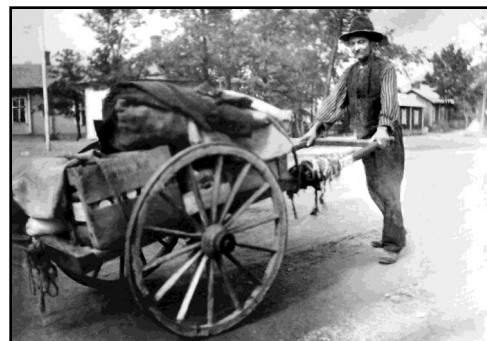
"asianajajana" - hän kuljetti huonekaluja, puutavaraa, limonadia, torituotteita jne. eri paikkoihin. Usein hänen matkansa Malmilta kulki museomäen ohi.

Monitaitoisena ja avuliaana miehenä hän halkoi puita ja kantoi vettä ihmisille. Hän osti käytettyjä soutuveneitä, joita vuokrasi Vanhan Malmmin torilla. Hän oli myös apteekkari Isak Segerströmin, "Myrkky-Isakin", toimittaja. Segerström oli kehittänyt aineen, jolla voitiin hävittää seinäluteita. Hallonblad suoritti sitten myrkytykset kodeissa. Paraisten Kuulutukset -lehdessä hän ilmoitti "Löydetty" -palstalla esi-
neistä, jotka hän oli löytänyt ja ottanut talteen. Hän lähetti myös aina uudenvuoden tervehdyksiä lehden välityksellä.

Hallonbladia voidaan perustellusti kutsua viisaaksi mieheksi, todelliseksi "nurkkafilosofiksi". Hän oli ahkera, vaatimaton ja pidetty. Hän oli suuri lasten ystävä, ja lapset koontuivat mielellään hänen ja hä-

nen kärryinsä ympärille. Toisinaan he saivat kyydin kärryllä tai saivat auttaa häntä työntämään sitä. Hän antoi lapsille uusia nimiä joita hän esitti riittämällä lyhyissä säkeissä. Vanhemmat paraslaiset muistavat vielä tänäkin päivänä, kun he lapsina kysyivät: "Minkä nimen saan tänään?", ja saivat vastauksen kuten "Du som är så nätt från tå till topp, du får heta Rosenknopp (Ruusunnappu). Du kommer som en sommarvind, jag tror du heter Rosalind. Du som är så glad och söt, du får heta Lingongröt (Puolukkapuuro)".

Magnus Sundman

Föreningens styrelse/yhdistyksen hallitus 2026:

Lena Långbacka (of/pj), **Magnus Sundman** (vof/vpj), **Malena Lassus** (sekr./siht.), **Marita Eriksson** (kassör/rahastonhoitaja), **Christel Söderholm** (kommunikatör/tiedottaja) samt/ja **Dorrit Juslin**, **Marcus Lepola** och **Dara Vorselman** (medlemmar/jäsenet).

Har du bekräftat din e-postadress i Desky?

Sedan några år tillbaka använder vi tjänsten Desky för medlemsregistret och skickar medlemsbrev och fakturerar medlemsavgiften per e-post via systemet. Om du vill hålla dig uppdaterad är det viktigt att du skickar din adress till pargashembygd@gmail.com (om du inte redan gjort det) och även **bekräftat** den i systemet Desky.

Du kommer väl ihåg att betala medlemsavgiften?

Medlemsavgiften faktureras i maj. Om vi har din aktuella e-postadress i systemet har du fått fakturan den vägen, om inte får du den som bilaga till denna tidning. Årsavgiften är 15 €/år. Vill du bli ständig medlem betalar du en engångsavgift på 130 €.

Oletko vahvistanut sähköpostiosoitteesi Deskyssä?

Olemme käyttäneet Desky-jäsenrekisteriä muutman vuoden ja lähetämme jäsenkirjeet ja laskutamme jäsenmaksut sähköpostitse järjestelmän kautta. Jos haluat pysyä ajan tasalla, on tärkeää, että lähetät osoitteesi osoitteeseen pargashembygd@gmail.com (jos et ole vielä tehnyt niin) ja **vahvistat** sen myös Desky-järjestelmässä.

Muistathan maksaa jäsenmaksun?

Jäsenmaksu laskutetaan toukokuussa. Jos meillä on sähköpostiosoitteesi järjestelmässä, olet saanut laskun sitä kautta, jos et, saat sen tämän lehden liitteenä. Jäsenmaksu on 15 €/vuosi. Pysyväisjäsen maksaa kertamaksun 130 €.

Räddningsoperation/pelastusoperaatio Pargas vinterröda

Pargas vinterröda är en äppelsort som är tålig och god. Den växer inte på många platser och det träd som finns på museibacken i Pargas drabbades förra vintern av en storm. För att rädda och sprida sorten ordnade hembygdsföreningen i april en ympningskurs med trädgårdsmästare **Titti Edfelt** som lärare.

Kursen lockade 13 deltagare som under kvällen fick höra om äpplets historia samt lära sig olika sätt att ympa. Titti berättade att det var riksrådet Erik Fleming som hämtade de första äppelträden från Reval år 1539 till Qvidja i Pargas. Pargas vinterröda är en äppelsort som är värd att bevara, inte bara för dess historiska värde utan även för att det är en sort med mycket goda egenskaper. – Det är oklart om sorten kommit till som en spontan frösor eller genom förädling, men hursomhelst är det en hårdig sort med god sjukdomsresistens och frukterna lämpar sig bra för vinterförvaring, säger hon.

Kursdeltagarna fick först träna att göra snittytor på olika kvistar och därefter ympa in Pargas vinterröda på grundstammar av sorten Antonovka, också det ett tåligt vinteräppel. Det är grundstammen som påverkar trädets storlek och Antonovka ger ett stort träd med starkt rotsystem och mycket god vinterhårdighet. Ympkvistarna, dvs. i det här fallet Pargas vinterröda, ger smaken.

Alla kursdeltagare fick med sig en ympad grundstam och därefter fortsatte Titti att ympa flera exemplar för hembygdsföreningens räkning. Stammen ska stå i kruka i två år innan den kan planteras ut. Till föreningens 100-årsjubileum år 2028 kommer det att finnas planteringsklara träd till försäljning. På det här sättet vill vi bevara och sprida den fina äppelsorten Pargas vinterröda.

Pargas vinterröda/Paraisten punainen-talviomenalajike on kestävä ja maukas omenalajike. Se kasvaa vain harvoissa paikoissa, ja Paraisten museomäellä sijaitseva puu kärsi viime talvena myrskystä. Lajikkeen pelastamiseksi ja levittämiseksi kotiseutuyhdistys järjesti huh-tikuussa varttamiskurssin, jonka opettajana toimi puutarhuri **Titti Edfelt**.

Kurssille osallistui 13 henkilöä, jotka saivat illan aikana kuulla omenan historiasta ja oppia erilaisia varttamismenetelmiä. Titti kertoi, että valtioneuvos Erik Fleming toi ensimmäiset omenapuita Tallinnasta vuonna 1539 Paraisten Kuitiaan. Tämä on säilyttämisen arvoisen omenalajike, ei vain sen historiallisen arvon vuoksi, vaan myös siksi, että se on lajike, jolla on erittäin hyvät ominaisuudet. – On epäselvää, onko lajike syntynyt spontaanisti siemenistä vai jalostuksen tuloksena, mutta joka tapauksessa se on kestävä lajike, jolla on hyvä taudinkestävyys ja jonka hedelmät sopivat hyvin talvisäilytykseen, hän sanoo.

Kurssilaiset saivat ensin harjoitella leikkauspintojen tekemistä eri oksiin, ja sen jälkeen varttaa Pargas vinterrödaa Antonovka-lajikkeeseen perusrunkoihin, joka on myös kestävä talviomena. Perusrunkokin vaikuttaa puun kokoon, ja Antonovka tuottaa suuren puun, jolla on vahva juuristo ja erittäin hyvä talvikestävyys. Oksat, eli tässä tapauksessa Pargas vinterröda, antavat maun.

Kaikki kurssin osallistujat saivat mukaansa yhden vartetun perusrunkoisen taimen, ja sen jälkeen Titti jatkoi useiden taimien varttamista kotiseutuyhdistyksen puolesta. Runko on pidettävä ruukussa kahden vuoden ajan, ennen kuin se voidaan istuttaa maahan. Yhdistyksen 100-vuotisjuhlaan vuonna 2028 mennessä myytävänä on istutusvalmiita puita. Tällä tavoin haluamme säilyttää ja levittää hienoa Pargas vinterröda -

Utfärd till Kurala bybacke 10.6

Vi startar med personbilar från hembygds museet kl. 10. Vi bekantar oss med museiområdet och trädgården och den som vill kan besöka det trevliga caféet på området. Retur vid 15-tiden.

Retki Kuralan kylämäkeen keskiviikkona 10.6.

Lähdemme henkilöautoilla kotiseutumuseolta klo 10. Tutustumme museon alueeseen ja puutarhaan, ja halukkaat voivat vierailla alueen viihtyisässä kahvilassa. Paluu noin klo 15.

Anm/ilm. Lena Långbacka senast/viim. 8.6